

Teksty pochodzą z czasopism:
„Polonistyka” i „Nowa Szkoła”

Redakcja:
Elżbieta Świdarska-Choraży

© Copyright by Elżbieta Świdarska-Choraży

ISBN 978-83-933442-1-5

Skład, łamanie, druk i oprawa
Zakład Graficzny Uniwersytetu Warszawskiego.
Zam. 958/ 2011

Blizej kina

Konferencje filmoznawczo-metodyczne
w Borkach

Elżbieta Świdarska-Choraży

Warszawa 2011

NIE SAMĄ KREDĄ...
 (XV OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA FILMOZNAWCZA
 „MŁODE KINO POLSKIE”)

W okresie ciągłych przemian cywilizacyjnych, a więc także edukacyjnych, szczególną wartość posiadają te działania, które są kontynuowane na przekór wszelkim trudnościom i od lat służą polskiej szkole i nauczycielom. Do nich należą sesje filmoznawcze w Borkach¹. Tematy sesji dotyczyły różnorodnych zagadnień związanych ze sztuką kina. Interpretacji poświęcone były sesje: IV. *Sztuka interpretacji klasycznych i współczesnych dzieł filmowych* (NS 4/1995), XI. *Problemy analizy i interpretacji filmu i innych tekstów audiowizualnych* (NS 2/2001), VII. *Wokół problemu adaptacji filmowej* (NS 3/1998). Sesje poświęcone zagadnieniom estetyki kina to: III. *Kino o kinie, czyli o autostwierdzeniach sztuki filmowej*, V. *W poszukiwaniu filmowego arcydzieła – z zagadnień estetyki filmu* (NS 2/1996), IX. *Warsztat twórcy filmowego* (NS 1/2000). Odbłyły się też sesje przybliżające przemiany sztuki filmowej i informujące o jej najnowszym dokonaniach: II. *Antypody współczesnego kina – od Caravaggia do Barmana*, VI. *W stulecie kina. Sztuka filmowa w Polsce* (NS 3/1997), XIV. *Lata przelotnu. Klasyczne i nowe kino polskie* (NS 1/2005).

Odbłyły się też sesje, na których zagadnienia edukacyjne stanowią kwestię wiodącą: I. *Edukacja filmowa w kontekście przeobrażeń kultury współczesnej*, VIII. *Media a przemoc* (NS 1/1999), XII. *Świadomość wielobarwności kultury jako czynnik kształcenia i wychowania. O kinie przelotnu wieków* (NS 2/2003), XI. *Wszyscy jesteśmy telewizjami* (NS 1/2002).

Referat na temat: „*Młody bohater jako medium diagnozy współczesnej rzeczywistości w fabularnym filmie polskim po 1989 r.*” wygłosiła mgr Jadwiga Mostowska (UŁ). Autorka zwróciła uwagę na liczne filmy polskie i obce, w których przedmiotem wypowiedzi na tematy współczesne jest dziecko lub młody człowiek u progu dojrze-

wania. Takie tematy, jak: przemoc w rodzinie czy grupie rówieśniczej, rozpad więzi rodzinnych, brak wzorców osobowych i autoritetów pojawiły się m.in. w głośnych filmach: „Cześć Tereska” R. Glińskiego, „Zmruż oczy” A. Jakimowskiego czy „Pregi” M. Piekorz. Dr Bronisława Stolarska (UŁ) omówiła temat: „Najnowsze filmy polskie: debiuty, powroty, kontynuacje. Refleksje na temat Festiwalu Filmów Fabularnych w Gdyni”. Autorka wymieniła najciekawsze jej zdaniem debiuty, wśród nich: „Odę do radości” A. Kazejak-Dawid, J. Komasy i M. Migasa, „Teraz ja” A. Jadowskiej oraz „Mistrza” P. Trzaskalskiego.

Powrotem do kina moralnego niepokoju jest film „Komornik” E. Falka. Jest on jakby dalszym ciągiem „Wodzireja”, jednak tamten film bardziej przemawiał do widzów. Wśród filmów stanowiących kontynuację jako rodzaj resentymentu referentka wymieniła „Bar pod Młynkiem” A. Kondratiuka i „Wróżby Kunka” R. Glińskiego. Natomiast kontynuację jako poszukiwanie i rozwój reprezentują filmy: „Parę osób, mały czas” A. Barańskiego, „Persona non grata” K. Zanusa, „Jestem” D. Kędzierzawskiej i „Rozdroże Cafe” L. Wosiewicza. Młode kino polskie zmierza ku kinu autorskiemu, gorzej wypadają próby pokazania realistycznego obrazu współczesnej rzeczywistości. Przykładem wypowiedzi autorskiej jest film „Mistrz” P. Trzaskalskiego, który obejrzeli uczestnicy sesji. Po pokazie nastąpiło spotkanie ze scenarzystą W. Lepianką i producentem Ł. Dzieciotem. Bohater to pozornie silny mężczyzna uciekający przed życiem, komplikujący je sobie i tym, którzy go kochają. Długie ujęcia, wrażenie statystyki, zasada symetrii posłużyły do wydobycia nastroju bajki lub przyprawieści, ale film nie powtórzył sukcesu „Ediego”.

Trudne problemy współczesnego świata porusza film „Masz na imię Justine”. Reżyser, Wenezuelczyk F. de Pena, stwierdził, że bohaterowie jego filmu to postacie przegrane, ale niepoddające się losowi. Taka jest Mariola – dziewczyna z małego miasteczka, oszukana przez swego chłopaka, który sprzedaje ją do domu publicznego. W scenariuszu wykorzystano 120 historii kobiet z Europy Środkowej wywiezionych za granicę i zmuszanych do prostytucji.

Uczestnicy sesji mieli okazję obejrzeć przedpremierowy pokaz filmu „Oda do radości” autorstwa trójki studentów reżyserii PWS-FTVIT w Łodzi: Anny Kazejak-Dawid, Leszka Dawida i Jana Komasy. Jest to udany debiut jego reżyserów, aktorów i twórców filmu, świeży w formie, temacie, autentyczny i bolesny. Młodzi bohaterowie filmu

¹ XV Ogólnopolska Konferencja Filmoznawcza „Młode kino polskie” odbyła się w dniach 3–4 listopada 2005 roku w Borkach.

są bezdomni w sensie kulturowym. Starsze pokolenie nie przekazało młodszemu systemu wartości, nie potrafiło być dla niego autorytetem. Najbardziej poruszająca jest druga część filmu, stanowiąca zdezerzenie świata autentycznego, tu hip-hopu, z bezdusznym i porażającym człowiekiem światem korporacji. Bohater trzeciej noweli filmowej wraca po studiach do domu i z braku innej pracy wegetuje w wędzarni ryb, oszukiwany przez pazernego i bezczelnego właściciela. Młodzi ludzie po przeżyciu wielu rozczarowań spotykają się w autobusie do Londynu, który jawi się jako Ziemia Obiecana, ratunek, wielka życiowa szansa.

Filmy L. Dawida wpisują się w temat poszukiwania drogi w trudnym świecie współczesnym. „Moje miejsce” ukazuje bohatera-perkusistę, który marzy o innym świecie, ale konfrontacja marzeń z rzeczywistością przynosi rozczarowanie. Obsypany nagrodami na wielu festiwalach „Bar na Victorii”, choć powstał w 2003 r., jest jakby dalszym ciągiem „Ody do radości”. Podróż dwóch przyjaciół z małego Kluczborka do wymarzonego Londynu w poszukiwaniu pracy przynosi same rozczarowania. Trudny optymizm daje meszka przyjaźń i końcowa informacja, że obaj bohaterowie w końcu znaleźli pracę.

Zainteresowanie wzbudziły dokumenty M. Cusce „Kuracja” i „Antykwarat”. W dyskusji podniesiono kwestię odpowiedzialności reżysera za świat przedstawiony w filmie, sprawę manipulowania bohaterami dla osiągnięcia określonego efektu. Jeszcze większe kontrowersje wzbudziły filmy dokumentalne G. Packa. „Jestem żywy” (2002 r.) to obraz życia dzieci na warszawskiej Pradze. Przez sześć miesięcy Autor był wśród nich, żeby pozyskać zaufanie, a potem dał im kamerę. Zastrzeżenie dyskutantów wzbudziło danie dzieciom kamery, gdyż obok autorefleksji u dzieci może pojawić się chęć prowokowania, epatowania złem.

Nieodłącznym elementem każdej sesji filmowej w Borkach jest prezentacja scenariuszy lekcji poświęconym filmom.

Jolanta Szatkowska z III LO w Gdańsku omówiła film D. Gajewskiego „Warszawa”. Miasto traktowane jest przez bohaterów jak Ziemia Obiecana, Obca, zimna Warszawa światła tych, którzy wiązali z nią wielkie nadzieje, pozostała miastem niespełnionych marzeń.

Elwira Rewińska z Pałacu Młodzieży w Gdańsku przedstawiła analizę i interpretację filmu „Żurek” R. Brylskiego. Film jest swobodną adaptacją opowiadania Olgi Tokarczuk. Złożoność psychologiczna pozornie zwykłych ludzi, autentyzm przeżyć, wspaniałe dialogi,

przechodzenie od realizmu do metafory czynią z filmu R. Brylskiego przypowieść o pochwałce codzienności i zgodzie na trudny los, jeśli inny nie jest dany.

Dorota Gołębiowska z 26. Gimnazjum w Łodzi do omówienia z uczniami filmu „Edi” P. Trzaskalskiego wprowadziła podział na grupy i wykorzystwała elementy dramy, a Danuta Górecka z Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi przedstawiła zastosowanie metody 6 *mysłowych kapeluszy* De bono do omówienia filmu „Pęgi” M. Piekorz.

XV Konferencja Filmoznawcza w Borkach pokazała, że w kinie polskim dzieje się wiele. Z rozmów z twórcami wyłonił się jednak smutny obraz braku zainteresowania dystrybutorów i właścicieli kin polskimi filmami. Oferujący miliony na reklamę dystrybutorzy amerykańscy zalewają rynek produkcją często klasy B, a wartościowe filmy europejskie znikają, niezauważone z ekranów.

Z okazji piętnastoletnia sesji należy wspomnieć jej organizatorów, realizujących niezłomnie, swoje zadanie. Katedra Mediów i Kultury Audiowizualnej Uniwersytetu Łódzkiego prowadzona przez prof. Ewelinę Nurczyńską-Fidelską, pod której przewodnictwem odbyły się wszystkie sesje, Centralny Gabinet Edukacji Filmowej, Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „Yenae Artis”, Pałac Młodzieży im. J. Tuwima skupiają ludzi dobrej woli. Edukacja filmowa młodzieży jest bardzo potrzebna w świecie zmieniających się wartości i braku autorytetów.

A więc do zobaczenia za rok w Borkach! Niech tak potrzebne inicjatywy nie znikają z mapy edukacyjnej Polski.